

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง การประยุกต์ใช้ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงการประยุกต์ใช้ระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินจัดสรรจำนวน 1 ล้านบาท จากรัฐบาล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กรรมการหมู่บ้านที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี จำนวน 10 หมู่บ้าน ในอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่กำกับดูแลจำนวน 2 ราย เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงาน เอกสารแบบฟอร์มทางบัญชีและสมุดบัญชี และศึกษาค้นคว้าจากเอกสารระเบียบคู่มือการทำบัญชีและรายงาน ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกับวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านยึดถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้จัดทำบัญชีมิได้มีพื้นฐานความรู้ทางด้านกรบัญชีโดยตรง มีปัญหาในการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับสมุดบัญชีและเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี และยังขาดความเข้าใจในการบันทึกรายการให้ถูกต้อง เนื่องจากการฝึกอบรมในเบื้องต้นมีระยะเวลาจำกัด ผู้เข้ารับการอบรมไม่เข้าใจศัพท์ทางด้านกรบัญชี นอกจากนี้การจัดทำบัญชีตามคู่มือจัดทำบัญชีและรายงาน มีค่าใช้จ่ายสูง และไม่สะดวกในการจัดเก็บเอกสาร

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้น ผู้จัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน มีการปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มเอกสารและสมุดบัญชี ให้เหมาะสมและสะดวกในการปฏิบัติงานตามความเข้าใจของตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้านด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะจัดทำรายงานทางการเงินให้ได้ ตามความต้องการของหน่วยงานที่กำกับดูแล

สำหรับระบบบัญชีที่ประยุกต์ใช้ กรณีศึกษา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบสาระสำคัญในการประยุกต์ใช้ คือ ระบบบัญชีเกี่ยวกับการรับเงิน มีการปรับเปลี่ยนแบบฟอร์มเอกสารและ

สมุดบัญชีขึ้นมาใหม่ เพื่อเน้นการบันทึกความจำและดูเข้าใจง่าย มีลักษณะเป็นแบบฟอร์มรวมที่บันทึกข้อมูลสมาชิกได้จำนวนมากแทนการบันทึกเป็นรายคน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดทำ และรูปแบบใหม่มีความสะดวกในการจัดเก็บมากกว่า แต่ในการรับชำระหนี้จากสมาชิกผู้กู้เงินมีการตัดขั้นตอนการออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้กู้เงิน แต่ใช้วิธีบันทึกในสมุดสมุดพกประจำตัวของสมาชิกผู้กู้เงิน ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคิดค้นและพัฒนาขึ้นมาใหม่

ในส่วนของระบบบัญชีเกี่ยวกับการจ่ายเงินนั้น มีการประยุกต์ โดยบันทึกในสมุดพกประจำตัวข้างต้น เพื่อบันทึกรายละเอียดของการกู้เงิน ซึ่งมีข้อมูลตรงกันกับสมุดบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน สำหรับการจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานพบว่าในกรณีที่ไม่มีใบเสร็จรับเงิน จะทำเอกสารเป็นใบบันทึกการขอจ่ายเงินแล้วให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรับรองการจ่ายเงิน โดยไม่มีการทำใบสำคัญจ่าย

สำหรับการไม่จัดทำใบเสร็จรับเงินและใบสำคัญจ่ายนั้น ผู้ค้นคว้าอิสระมีความเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของการควบคุมภายในที่สำคัญ หากผู้จัดทำบัญชีไม่มีความซื่อสัตย์อาจเกิดการทุจริตได้โดยง่าย และการจัดทำเอกสารประกอบรายการบัญชี ถือเป็นมาตรฐานสากลในการควบคุมภายใน ดังนั้น ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านที่มีการประยุกต์ใช้ จึงควรมีการจัดทำใบเสร็จรับเงินและใบสำคัญจ่าย เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และเป็นการป้องกันการทุจริตได้อีกทางหนึ่ง